

Duitsland treurt om regisseur Schlingensief

Omstreden 'allroundkunstenaar' aan longkanker overleden

Achtergrond - 23 augustus 2010

Duitsland is zijn misschien wel meest omstreden en meest geliefde regisseur en kunstenaar verloren. Christoph Schlingensief stierf zaterdag na een twee jaar durend ziekbed op 49-jarige leeftijd aan longkanker. “Het is alsof het leven zelf is gestorven”, aldus schrijfster Elfriede Jelinek.

Een superster, een kunstenaar die de verhoudingen omver wierp, een kwelgeest en een dilettant, omstreden en geliefd tegelijkertijd. Collega's, critici, politici, de Duitse media: ze komen woorden tekort om Schlingensief te beschrijven. “De Duitse cultuurwereld verliest een van haar meest veelzijdige en innovatieve figuren”, aldus minister van Cultuur Bernd Neumann.

De regisseur verwierf de laatste jaren, toen hij ongeneeslijk ziek bleek, een soort heiligenstatus. Dat kwam mede omdat hij zijn strijd tegen longkanker openlijk streed, er over schreef, er theater van maakte en erover vertelde. “Ik ben blij met de warmte die ik nu voel”, zei hij daarover. Maar dat zou hem er niet van weerhouden “de mensen te zeggen in wat voor leugenachtige shit we allemaal leven”, schrijft *Der Spiegel*.

Ook in zijn laatste werk, 'Via Intelleranza III', dat hij in mei en juni nog opvoerde, verkondigde hij nog eens dat hij zelf en de mensheid tot mislukken gedoemd zijn.

'Waanzinnige slagers'

In zijn films stroomde het bloed veelvuldig - zoals bijvoorbeeld in 'Das deutsche Kettensägemassaker' (1990), waarin “waaninnige slagers met knetterende kettingzagen op Ossies jagen”, zoals de *Rheinische Post* het samenvat. Toch bereikte buitenstaander Schlingensief met 'United Trash' (1996) het internationale filmfestival van Cannes.

In 1993 nam het theater Berliner Volksbühne hem als regisseur in dienst. Dat beschouwde hij als geluk. “Ik had een paar filmpjes gedraaid, maar verder hing ik alleen maar rond”, zei Schlingensief daar later over, meldt *Der Spiegel* in een necrologie. Zijn theaterstukken waren net zo provocatief en volgens critici

smakeloos als zijn films. Zo liet hij doodzieke en geestelijk gehandicapte mensen toneelspelen. Voor 'Rocky Dutschke' (1996) sprong hij zelf met etterbuilen op zijn naakte bovenlichaam door het publiek.

Tien jaar later werd hij operaregisseur. In 2004 enceneerde hij 'Parsifal' van Richard Wagner op de Bayreuther Festspiele - waarna hij ook serieus werd genomen door degenen die hem - volgens *Die Zeit* ten onrechte - slechts als enfant terrible hadden gezien. Zelf had hij later spijt van 'Parsifal', schrijft *Die Zeit* - de opera had hem ziek gemaakt, meende hij.

Zwemmen met 4 miljoen werklozen

De meeste aandacht trok hij met zijn kunstacties, aldus *Der Spiegel*. Zo wilde hij tijdens de verkiezingscampagne van 1998 het vakantiehuis van toenmalig kanselier Helmut Kohl laten vollopen met water door met alle vier miljoen Duitse werklozen tegelijkertijd in het meer bij Kohls huis te gaan zwemmen. Ook wilde hij voor de actie 'Red het kapitalisme!' briefjes van 10.000 Duitse mark van het Rijksdaggebouw laten dwarrelen.

Zijn acties werden niet altijd gewaardeerd. Toen hij in 1997 met een poster opriep Kohl te vermoorden, werd hij gearresteerd en in de Duitse media "een goedkope provocateur" genoemd.

Zonnestraal

Niemand stopte meer twijfel en angst in zijn kunst dan Schlingensief, schrijft *Die Welt*. "Dat hij er daarbij toch bijna tot op het laatst zeer goed uitzag en een uitstekend humeur had, behoort tot de wonderen van deze biografie. Schlingensief was de grote zonnestraal van de Duitse cultuurwereld."

Aan het eind van zijn leven zette hij een operadorp op in Burkina Faso met filmschool en ziekenhuis. In februari kon hij daarvoor zelf de eerste steen nog leggen.

Schlingensief wilde de mensen verlichten en waarschuwen, een rebel en een boeteprediker zijn, schrijven de Duitse media. En ze zijn het er over eens: hij was en deed het allemaal.

Dit is een artikel gedownload via duitslandinstituut.nl.

Artikel: <https://duitslandinstituut.nl/artikel/554/duitsland-treurt-om-regisseur-schlingensief>